

16 septembrie, ora 16.30

Generozitate prin muzică

27 august - 24 septembrie 2023
festivalenescu.ro

Program

CONCERTELE DE LA ATENEU

Ateneul Român

BERLIN ACADEMY OF AMERICAN MUSIC

GARRETT KEAST dirijor

MIHAELA MARTIN vioară

Shaw *Entr'acte*

Bernstein *Serenadă după „Banchetul” lui Platon* pentru vioară și orchestră

Phaedrus; Pausanias (Lento; Allegro marcato) / Aristofan (Allegretto) / Medicul Eriximahos (Presto) / Agaton (Adagio) / Socrate; Alcibiade (Molto tenuto; Allegro molto vivace)

Pauză (15 minute)

Teodorescu *Eritrean Ring* (primă audiție)

Copland *Suita Appalachian Spring*

Caroline Shaw (n. 1982): *Entr'acte*

Compozitoarea, vocalista, violonista și producătoarea americană Caroline Shaw, cea mai tânără deținătoare a unui Premiul Pulitzer pentru muzică dar și a unor distincții Grammy, a declarat că a compune este, din punctul său de vedere, ca atunci când „pregătești o masă pentru o persoană iubită”. Muzica sa reunește sonoritățile îndrăznețe cu lumea limbajelor consacrate ale muzicii culte, într-un ingenios caleidoscop stilistic, ce are mereu în fundal o concepție structurală riguroasă.

Lucrarea *Entr'acte* a fost compusă în 2011, după ce Shaw a ascultat Cvartetul op. 77 nr. 2 de Joseph Haydn în versiunea Cvartetului Brentano, impresionând-o trecerea membrilor ansamblului „liberă și plină de suflet de la trioul părții a treia, îndărăt către menuet. Caroline Shaw continuă: „Piesa este structurată ca un menuet și un trio, grefată pe forma clasică dar mergând puțin mai departe. Ador felul în care anumite lucrări (ca menuetul din op. 77) te duc dintr-o dată de cealaltă parte a oglinzii lui Alice, într-un fel de tranziție absurdă, subtilă, tehnicoloră.”

Leonard Bernstein (1918-1990): *Serenadă după „Banchetul” lui Platon* pentru vioară și orchestră

Puțini sunt artiștii din zona muzicii clasice care și-au purtat cu o asemenea naturalețe condiția de star așa cum a făcut-o compozitorul, dirijorul și pianistul Leonard Bernstein. Deloc întâmplător, a rămas unul dintre cei mai aclamați și interpretați compozitori americani, o voce inconfundabilă a timpului său, care explora universul sonor dintr-o perspectivă eclectică, în care se regăsesc și influențele din lumea jazzului – la nivelul ritmicii și al profilului armonic –, și cele specifice tradiției europene.

Compozitorul, dirijorul și pianistul Lukas Foss declara că Bernstein a fost „unul dintre cei mai citiți compozitori” pe care i-a întâlnit. Printre lucrările inspirate din surse literare se numără și *Serenada după „Banchetul” de Platon* pentru vioară, coarde și percuție, despre care Bernstein spunea că „muzica, la fel ca dialogurile, reprezintă o serie de declarații înrudite prin care este celebrată iubirea și, în general, se urmărește forma lui Platon în ceea ce privește succesiunea vorbitorilor din banchet.” Fiecare dintre cele cinci mișcări ale lucrării compuse în 1954 prezintă punctele de vedere ale unuia sau a doi dintre filozofi. Inițial, autorul a intenționat ca lucrarea să fie un concert, abia spre finalul procesului componistic hotărându-se să opteze pentru forma serenadei, mai apropiată ca afect de natura subiectului inspirator. Biograful Humphrey Burton sugera că lucrarea „poate fi percepută și ca un portret al lui Bernstein însuși: puternic și nobil în prima mișcare, copilăros în a doua, furtunos și jucăuș în a treia, senin, calm și tandru în a patra, profetic fatalist și apoi jazzist iconoclast în final.”

Program

Livia Teodorescu-Ciocănea (1959): *Eritrean Ring*

Compozitoarea și pianista Livia Teodorescu-Ciocănea, profesoară la Universitatea Națională de Muzică din București, este un nume consacrat al scenei muzicale contemporane românești. Beneficiind de îndrumarea unor personalități componistice ca Myriam Marbé, Anatol Vieru și Margaret Lucy Wilkins (Marea Britanie), Livia Teodorescu a fost mereu fascinată de frumusețea timbrală și de culorile sonore spectrale, fără însă a eluda și alte direcții stilistice.

Lucrarea *Eritrean Ring* a fost scrisă în decembrie 2020 la sugestia producătorului casei de discuri Toccata Classics, Martin Anderson, care pregătește o amplă colecție de lucrări comandate compozitorilor dintre cei mai diverși stilistic, în memoria logodnicei sale, Yodit, de origine eritreeană. În prezentarea lucrării, compozitoarea afirmă: „Am încercat să împletesc simbolistica inelului de logodnă cu tragismul morții. M-am inspirat ascultând muzică de nuntă din Eritreea, încercând să captez specificul acesteia. Este o muzică efervescentă, frenetică, impregnată de sentimentul fericirii. [...] Ruptura se produce odată cu apariția abruptă a unui bocet de inspirație arhaică românească, în spiritul unei „doine de jale” (*lamento*). Secțiunea se încheie cu apariția unui coral angelic care urcă spre înalt și care este întrerupt de revenirea dansului de nuntă, de data aceasta sprijinit pe un ritm ostinat, formulă inspirată de dansurile românești din Maramureș (Oaș, Transilvania)”.

Aaron Copland (1900-1990): *Suita Primăvara apalașă*

Deși formula „decanul muzicii americane” i se părea lui Aaron Copland inconfortabilă, ea indică foarte precis modul în care contribuția sa era și este apreciată în ansamblul culturii americane. Realizând o sinteză ingenioasă între limbajul european consacrat (a studiat la Paris și a fost cucerit de muzica lui Igor Stravinski și a lui Arnold Schönberg) și elemente din jazz și dar și din muzica folk, Aaron Copland a reușit să contureze acel sunet „specific american”, care a rămas emblematic și a exercitat o influență covârșitoare asupra generațiilor componistice care i-au urmat.

Povestea suitei *Primăvara apalașă* începe în momentul în care Copland a primit comanda de a scrie un balet pentru celebra coregrafă Martha Graham. Numit simplu *Balet pentru Martha*, opusului i-a fost schimbat însă titlul cu câteva săptămâni înaintea premierei din 30 octombrie 1944, Martha Graham preluându-l din poemul *Dansul* de Hart Crane. Premiera a generat reacții entuziaste datorită muzicii dar și a semnificațiilor subiectului, o poveste de dragoste situată în contextul expansiunii americane către noi teritorii. Era, totodată, și un prilej de speranță și renaștere pe fundalul celui de-al doilea Război Mondial. Oamenii au venit în valuri la Copland povestindu-i că muzica a reușit să îi facă să vadă Apalașii aievea și chiar să simtă senzația de primăvară. Amuzat și copleșit de atâtea reacții, compozitorul american declara că „am început chiar să văd eu însumi, după o vreme, puțin din Apalași”.

În primăvara anului 1945, Aaron Copland a rearanjat partitura baletului și a transformat-o într-o suită pentru orchestră, care, pe parcursul celor 8 secțiuni, păstrează trăsăturile esențiale ale lucrării originale. Ulterior, în 1972, Copland a creat o nouă versiune a suitei, destinată ansamblului cameral.

Ioana Marghita

Orchestra

Berlin Academy of American Music este o orchestră de cameră formată din muzicieni berlinezi de top care au ca obiectiv comun interpretarea și promovarea creațiilor compozitorilor și imigranților americani. Formată în timpul apogeului pandemiei, dirijorul Garrett Keast a conceptualizat o modalitate de a conecta muzica, interpreții și publicul la un nivel mai profund. „Transatlantic”, prima înregistrare a BAAM, a primit 5 stele din partea BBC Music Magazine și das Orchester și reflectă motivația orchestrei cu un program de Copland, Dorman, Stravinsky, Takemitsu și Urquhart.

©Kiran West

Primele concerte ale orchestrei au accentuat temele justiției sociale cu premiera europeană a lucrării *You have the Right to Remain Silent* de Anthony Davis, cu revoluționara *La Creation du Monde* de Milhaud, precum și *Entr'acte* de Caroline Shaw. Lăudată pentru „debutul său de success” de către revista *Concerti Magazine*, orchestra își propune să inspire dialogul explorând legăturile dintre America și Europa. Berlin Academy of American Music s-a bucurat de colaborări cu artiști de renume, precum soprana israeliană Chen Reiss, violonistul american Noah Bendix-Balgley, flautistul grec Stathis Karapanos și harpista franceză Marie-Pierre Langlamet. BAAM a sărbătorit debutul albumului său cu concerte la Berlin, în noiembrie 2021, urmat de debutul la Elbphilharmonie Hamburg în februarie 2022. Viitorul este luminos pentru orchestră, cu apariții în festivaluri și alte înregistrări programate.

Dirijor

Dirijorul **Garrett Keast**, stabilit la Berlin, este recunoscut pentru experiența sa repertorială vastă și pentru atenția sa îndreptată asupra Americii cu Berlin Academy of American Music, o orchestră de cameră profesionistă fondată în timpul pandemiei, care se concentrează pe repertoriul american. Este admirat în mod constant pentru entuziasmul și sinergia pe care le creează cu muzicienii și publicul. Keast și-a început cariera la New York ca dirijor asociat al Operei din New York, înainte de a-și lansa cariera în Europa cu angajamente la Opera din Paris, Opera Germană din Berlin, Opera din Bonn și Orchestra NDR Elbphilharmonie. În prezent, apare în mod regulat în săli de concert precum Elbphilharmonie din Hamburg, Concertgebouw din Amsterdam, BOZAR din Bruxelles, Staatsoper Hamburg, Aspen Music Festival, Theater an der Wien și Festspielhaus Baden-Baden. Descriș ca fiind „rafinat și concentrat”, cu o „sensibilitate sigură” (Financial Times), Keast a dirijat concerte cu orchestre precum Orchestra Tonkünstler, Orchestra Simfonică Germană din Berlin, Orchestra Simfonică a Radiodifuziunii din Berlin, Orchestra Filarmonicii de Stat Rheinland-Pfalz, Orchestra Simfonică din Atlanta, Orchestra Operei din Los Angeles și Orchestra Simfonică Fort Worth. Printre proiectele sale recente se numără înregistrarea lucrării *Petrică și lupul* de Prokofiev cu Orchestra Konzerthaus din Berlin și a albumului de debut „Transatlantical” cu Academia de Muzică Americană din Berlin, alături de flautistul grec Stathis Karapanos și de soprana israeliană Chen Reiss.

©Kiran West

Solistă

La vârsta de 19 ani, **Mihaela Martin** a obținut premiul al II-lea la Concursul Internațional Ceaikovski de la Moscova, urmat de alte premii importante la Montreal, Sion și Bruxelles. Obținerea Premiului I la Concursul Internațional de vioară de la Indianapolis i-a lansat cariera internațională. A cântat alături de orchestre importante, precum BBC Symphony, Orchestra Filarmonică Regală și Orchestra Simfonică din Montreal, Orchestra Mozarteum din Salzburg și Orchestra Gewandhaus din Leipzig.

A colaborat cu dirijorii Kurt Masur, Nikolaus Harnoncourt, Charles Dutoit și Neeme Järvi.

Muzica de cameră ocupă un loc important în viața sa. Pe lângă participarea la numeroase festivaluri de muzică de cameră, din 2003 este membru fondator al Cvartetului de coarde Michelangelo, cu care a cântat la Carnegie Hall, Boulez Hall, Wigmore Hall, Library of Congress, Concertgebouw și Theatre de Champs Élysée. Din 2017 este director artistic al Festivalului de muzică de cameră Rolandseck.

Mihaela Martin predă la Universitatea de Muzică din Köln, la Academia Barenboim-Said din Berlin și la Academia Kronberg.

De asemenea, susține cursuri de măiestrie în întreaga lume și este membră a juriului la importante concursuri internaționale, cum ar fi Regina Elisabeta (Belgia), Indianapolis (SUA), Enescu (România) și Ceaikovski (Rusia).

Cântă pe o vioară de J.G. Guadagnini care datează din 1748.